

Михайличенко Ніна Григорівна

педагог вищої категорії, вихователь гуртожитку

Кременчуцького медичного фахового коледжу імені В. І. Литвиненка,
Кременчук, УкраїнаE-mail: ninakmkatelnuska@ukr.netORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-9066-0776>**Методика педагогічної діяльності вихователя гуртожитку
в умовах повномасштабного вторгнення**

Дослідження присвячене обґрунтуванню методики педагогічної діяльності вихователя гуртожитку в умовах повномасштабного вторгнення. В умовах повномасштабної війни система української вищої освіти зіткнулася з такими проблемами, як збереження якості й безперервності навчання, а також формування безпечного та психологічно адаптивного середовища для навчання й повсякденного життя студентів. Вагоме місце в цьому процесі посідає вихователь гуртожитку – педагог, який у щоденній роботі поєднує особистісний, соціальний та освітній виміри взаємодії, допомагаючи студентській молоді пристосуватися до складних зовнішніх умов і зберегти психологічну стійкість.

На основі аналізу наукових джерел і результатів опитування мешканців гуртожитку (N = 71) визначено основні фактори, які впливають на адаптацію здобувачів освіти, їхню психологічну стійкість і навчальну мотивацію. Поєднання високого індексу безпеки (4,48) із середнім рівнем психологічного комфорту (3,57) свідчить про потребу в системній підтримці, індивідуальній комунікації та емоційній стабілізації мешканців гуртожитку. Виокремлено ключові запити студентів щодо діяльності вихователя: інформованість, передбачувані правила поведінки під час повітряних тривог, залученість до комунікації та гнучкість у реагуванні на побутові й психологічні потреби. На основі отриманих результатів розроблено методику, що складається із шести модулів: безпеково-організаційного, психолого-педагогічного, соціально-комунікаційного, педагогічного супроводу навчання, побутово-нормативного та модуля реагування на критичні ситуації. Запропоновано адаптивно-кризовий підхід, який інтегрує алгоритми дій у надзвичайних ситуаціях, практики психологічного відновлення, розвиток студентських спільнот та підтримку навчальної мотивації. Методика має практичне значення для закладів освіти України, оскільки сприяє формуванню безпечного, емпатичного та згуртованого середовища проживання студентів у реаліях воєнного часу.

Ключові слова: педагогічна діяльність, методика виховної роботи, вихователь гуртожитку, психологічна стійкість, адаптація, адаптивно-кризовий підхід, воєнний стан.

Вступ. В умовах повномасштабного вторгнення перед системою української вищої освіти постало завдання не лише забезпечити якісний і безперервний освітній процес, а й створити безпечне, психологічно комфортне середовище навчання та життєдіяльності для студентської молоді. Особливу роль у цьому відіграє вихователь гуртожитку – педагог, який щоденно працює у симбіозі особистісної, соціальної та освітньої взаємодії, сприяючи адаптації студентів і розвитку їхньої психологічної стійкості. Як зазначають дослідники О. Ляш, О. Хуртенко та С. Марчук, «розвиток емоційного інтелекту є ключовою умовою формування резильєнтності особистості в кризових обставинах» (Ляш, Хуртенко, Марчук, 2023: 72), що набуває особливої ваги для молоді в реаліях воєнного часу. Водночас, за спостереженнями А. Буровицької, резильєнтність студентів у таких умовах є неоднорідною: «психологічні наслідки війни проявляються через тривожність, соціальну ізоляцію та труднощі з навчальною мотивацією» (Буровицька, 2024: 18), що, зі свого боку, потребує цілеспрямованої педагогічної підтримки.

Проблематика формування стресостійкості студентів у кризових умовах порушується й у роботах Н. Сургунд і О. Козенко, які підкреслюють важливість середовищних факторів для розвитку особистісної рівноваги (Сургунд, Козенко, 2023: 191), а також у дослідженні О. Овчаренко: дослідниця стверджує, що «життєстійкість студентів значною мірою залежить від наявності соціальної підтримки в освітньому просторі» (Овчаренко, 2023: 54). Саме тому вихователь гуртожитку має не тільки виконувати

адміністративні чи наставницькі функції, а й бути своєрідним посередником між потребами студентів та можливостями інституційної допомоги.

Окремої уваги потребує аспект розширення функціональних обов'язків вихователя гуртожитку у воєнний період. На нього покладено не лише виховну роботу, а й відповідальність за безпеку студентів, зокрема контроль за їхньою евакуацією в укриття під час повітряної тривоги, координацію дій у надзвичайних ситуаціях, забезпечення психологічної підтримки після тривожних сигналів. Це збільшує об'єм професійного навантаження вихователя, водночас є фактором посилення тривожності серед студентів, тому потребує особливого врахування в контексті розробки методичних підходів до організації педагогічної діяльності в умовах воєнного стану.

Мета та завдання дослідження. Мета дослідження – окреслити ефективну методику педагогічної діяльності вихователя гуртожитку в умовах повномасштабного вторгнення, спрямовану на підтримку особистісного розвитку, адаптацію та психологічну стійкість студентів. Для досягнення мети було поставлено такі завдання: 1) проаналізувати теоретичні підходи до організації педагогічної діяльності вихователя гуртожитку та визначити її особливості в кризових умовах; 2) провести опитування студентів гуртожитку щодо форм, методів і труднощів виховної роботи під час повномасштабного вторгнення; 3) розробити й обґрунтувати методичні рекомендації щодо підвищення ефективності педагогічної діяльності вихователя гуртожитку в умовах воєнного стану.

Матеріали та методи дослідження. Для досягнення результатів дослідження використано методи аналізу, індуктивний, зіставно-порівняльний, класифікації, анкетування, узагальнення, описовий.

Результати дослідження. Організація педагогічної діяльності вихователя гуртожитку ґрунтується на комплексі теоретичних підходів, що відображають сучасні тенденції в освіті та специфіку соціально-побутового середовища гуртожитку. Провідним є системно-організаційний підхід, у межах якого робота вихователя розглядається як частина цілісної педагогічної системи і передбачає виховну та нормативно-інструктивну діяльність, взаємодію з адміністрацією та документальне супроводження процесів. Цей підхід забезпечує структурованість, відтворюваність і контроль якості виховної роботи (МОН України, 2020). Паралельно із цим у сучасній педагогіці вагомого значення набуває особистісно-розвивальний підхід, орієнтований на підтримку індивідуального розвитку студента, формування в нього моральних цінностей, навичок колективного співжиття, відповідальності й академічної мотивації. За такого підходу вихователь постає як наставник і фасилітатор, який супроводжує адаптацію студентів до нових соціальних умов, сприяє становленню їхньої автономності й емоційно-соціальної зрілості.

У гуртожитках, де соціальне середовище є особливо насиченим на події різного емоційного забарвлення, також активно застосовуються психолого-педагогічний і соціально-педагогічний підходи. Вони передбачають профілактику конфліктів, підтримку психологічної рівноваги студентів, роботу з вразливими групами та створення сприятливого мікроклімату. Дослідження українських фахівців вказують на те, що соціально-педагогічний супровід у гуртожитку має поєднувати виховну, консультативну та корекційну діяльність, особливо в умовах високого стресового навантаження (Український інститут розвитку освіти, 2022).

В умовах воєнних дій і частих надзвичайних ситуацій суттєво зростає роль кризового та безпекового підходів. Вони передбачають розробку алгоритмів евакуації, систем оперативного оповіщення, співпрацю з екстреними службами, організацію безпечних укриттів, реагування на інциденти та подальший супровід студентів після кризових подій. У практиці гуртожитків під час війни особливого значення набули нічні евакуації мешканців до укриття, робота з тривожними станами, документування інцидентів та адаптація побутових умов до умов воєнного стану (World Bank, 2023).

Окремий напрям становить соціокультурний та комунікаційно-брендинговий підходи, які акцентують увагу на формуванні студентських спільнот, розвитку студентського самоврядування, організації подій, що підвищують комунікацію між мешканцями гуртожитку та їхню залученість у суспільне життя. У періоди криз згуртованість студентської спільноти, активні комунікаційні практики та позитивна ідентичність гуртожитку значно підвищують психологічну стійкість молоді (European Students' Union, 2023). Такий підхід в Україні перебуває на початковій стадії, однак є дуже популярним у країнах Європи та США (Shell, 2021; Sasso, 2024: 51).

Щоб сформулювати власну методику педагогічної діяльності вихователя гуртожитку в умовах повномасштабного вторгнення, ми провели опитування студентів КМФК імені В. І. Литвиненка й оцінили їхні умови проживання, психологічний стан та нагальні потреби. Вибірка опитування становить 71 мешканець гуртожитку із 81 (86,5 %), із них 85,9 % – жінки (рис. 1). Вікова категорія респондентів – 15–20 осіб (87 % – 15–18 років). 95 % опитаних проживають у гуртожитку від 6 місяців до двох років. За довірчого рівня 95 % і $p = 0,5$ розрахована похибка вибірки становить $\pm 4,6$ %. Такий рівень точності свідчить про високу надійність і репрезентативність результатів опитування щодо всієї генеральної

Стать

71 відповідь

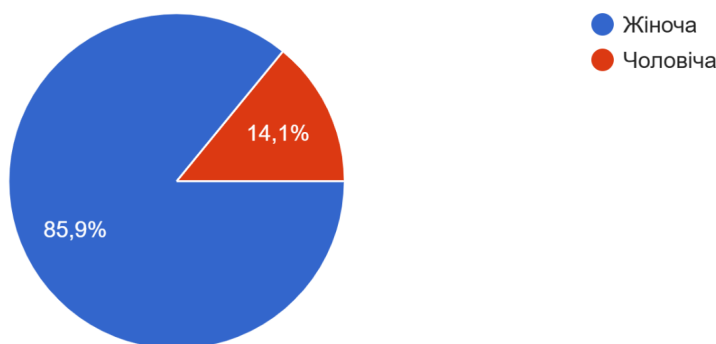

Рис. 1. Гендер респондентів

сукупності (Паніна, Горбачик, 2010). Часові межі – 13–19 листопада 2025 року. Опитування повністю анонімне. Формат – онлайн-анкетування шляхом персональної розсилки Google Forms.

Для зручності питання поділено на 7 тематичних блоків, а саме «Демографія», «Безпека та побут», «Психологічний стан і адаптація», «Соціальна підтримка й колектив», «Потреби та очікування від вихователя», «Навчальна мотивація», «Евакуація в укриття». Загальна кількість питань – 24. Типи питань – шкала від 1 до 5 з готовими варіантами відповіді, де 1 – «Зовсім не згоден/на», 5 – «Повністю згоден/на», а також питання відкритого типу. Формат шкалування – пряме.

Для зручності інтерпретації результатів ми визначили середнє арифметичне відповідей респондентів за кожним блоком питань, сформувавши окремі індекси. Інтерпретація індексів: діапазон 1,0–2,5 (низький), 2,6–3,5 (середній), 3,6–5,0 (високий).

Індекс безпеки. Питання «Я відчуваю себе фізично в безпеці у гуртожитку» – 3,88; питання «Я знаю, куди прямувати під час повітряної тривоги або надзвичайної ситуації» – 4,85; питання «Інформація про правила безпеки в гуртожитку є зрозумілою і доступною» – 4,68; питання «Побутові умови (опалення, вода, електрика) забезпечують комфортне проживання» – 4,53. Загальний індекс безпеки – 4,48.

Індекс психологічного комфорту і адаптації. Питання «Я відчуваю тривогу частіше, ніж до початку повномасштабного вторгнення» – 2,91; питання «У мене є хтось, з ким я можу відверто поговорити про свої переживання» – 3,86; питання «Я відчуваю емоційну втому або виснаження» – 3,94. Загальний індекс психологічного комфорту і адаптації – 3,57.

Індекс соціальної підтримки. Питання «Я відчуваю підтримку від інших мешканців гуртожитку» – 3,37; питання «Вихователь гуртожитку відкритий і готовий допомогти у складних ситуаціях» – 3,87. Загальний індекс соціальної підтримки – 3,62.

Індекс підтримки від вихователя. Питання «Мені важлива емоційна підтримка від вихователя» – 2,65; питання «Мені важлива практична допомога (інформація про укриття, безпеку, логістику)» – 2,25; питання «Мені важлива організація дозвілля чи спільних ініціатив у гуртожитку» – 2,42; питання «Мені подобаються ті заходи, які проводяться в гуртожитку» – 4,12. Загальний індекс підтримки від вихователя – 2,86.

У відкритому питанні про конкретні заходи та ініціативи від вихователя гуртожитку, у яких респонденти хотіли б узяти участь, бачимо такі варіанти, як заходи, спрямовані на створення комфортної та дружньої атмосфери в гуртожитку; щодо шкоди паління й алкоголю; розваги та ігри; спільний перегляд фільмів в актовій залі, заходи, спрямовані на підтримку суспільства. Також є відповіді, спрямовані на покращення побутового комфорту – наприклад, запровадження правил користування пральною машиною.

Індекс навчальної мотивації. Питання «Я мотивований(а) продовжувати навчання попри воєнні обставини» – 3,7; питання «Я відчуваю, що війна вплинула на мою зосередженість на навчанні, навіть успішність» – 3,2. Загальний індекс навчальної мотивації – 3,45.

У блоці про евакуацію в укриття 91,5 % респондентів відповіли, що завжди спускаються в укриття, тоді як усього 5,7 % спускаються час від часу. 88,6 % відчувають психологічний дискомфорт і напругу від того, що потрібно спускатися в укриття під час тривоги, особливо вночі.

Підсумкове відкрите питання опитування таке: «Що, на вашу думку, вихователь гуртожитку може зробити інакше або додати, щоб ви відчували більший рівень підтримки й психологічного комфорту?» Переважна більшість респондентів висловили своє задоволення діяльністю вихователів, однак бачимо і такі зауваження: більше індивідуального спілкування; вихователь має чути й розуміти, входити в

положення мешканців гуртожитку; не змушувати спускатися в укриття; скасувати пояснювальні записки; завжди спокійно спілкуватися й не підвищувати голос.

Для спрощення сприйняття відповідних числових даних опитування ми створили таблицю (табл. 1).

Таблиця 1

Показники індексів та їх інтерпретація

Індекс	Числове значення	Інтерпретація результатів
Безпеки	4,48	високий
Психологічного комфорту і адаптації	3,57	середній
Соціальної підтримки	3,62	високий
Підтримки від вихователя	2,86	середній
Навчальної мотивації	3,45	середній

Детально проаналізувавши відповіді респондентів і сформувавши відповідні індекси, можемо зробити такі висновки:

- мешканці відчують себе в гуртожитку в безпеці;
- у зв'язку з війною переважна більшість респондентів доволі часто відчують тривогу, емоційну втому та виснаження, однак ці показники є не критичними, тому психологічний комфорт залишається на середньому рівні;
- мешканці гуртожитку відчують значну підтримку від своїх співмешканців і вихователів (високий індекс соціальної підтримки);
- у блоці питань про необхідність емоційної підтримки та практичної допомоги від вихователя думки опитаних розділилися приблизно 50 на 50. Аналогічна відповідь і щодо важливості організації різноманітних заходів і дозвілля (рис. 2);
- разом із тим навчальна мотивація здобувачів освіти залишається доволі високою, однак повномасштабне вторгнення негативно вплинуло на їхню зосередженість і успішність (рис. 3).

Мені важлива емоційна підтримка від вихователя

71 відповідь

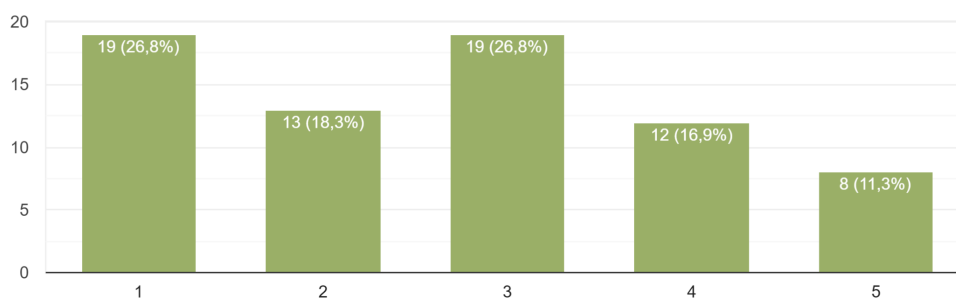

Рис. 2. Діаграма необхідності емоційної підтримки від вихователя

Я відчуваю, що війна вплинула на мою зосередженість на навчанні, навіть успішність

71 відповідь

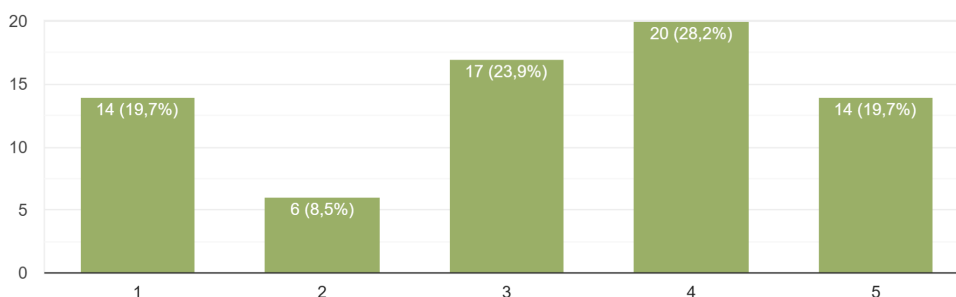

Рис. 3. Діаграма впливу війни на успішність та зосередженість на навчанні

Базуючись на результатах опитування мешканців гуртожитку та сучасних педагогічних концепціях, діяльність вихователя у воєнний час має ґрунтуватися на таких принципах:

1. *Пріоритет безпеки та передбачуваності.*

Високий індекс безпеки (4,48) підтверджує ефективність чинних правил, однак підкреслює важливість сталої інформованості та передбачуваних алгоритмів.

2. *Психологічна підтримка як складник виховної роботи.*

Середній індекс психологічного комфорту (3,57) свідчить: студенти адаптовані, але мають тривожність, емоційну втому. Потрібні регулярні практики емоційної стабілізації.

3. *Партнерська взаємодія.*

Індекс соціальної підтримки (3,62) вказує на важливість взаємопідтримки та ролі вихователя як медіатора, а не лише адміністратора.

4. *Збереження освітньої мотивації.*

Індекс навчальної мотивації (3,45) потребує заходів із підтримки концентрації, тайм-менеджменту, режиму дня.

5. *Добровільність участі у виховних заходах.*

Індекс потреб у підтримці від вихователя (2,86) демонструє, що студентам важливі не стільки заходи, скільки атмосфера взаємної поваги та індивідуальної уваги.

Врахувавши дані анкетування та вищеперераховані принципи, ми створили методiku діяльності вихователя гуртожитку в умовах повномасштабного вторгнення (табл. 2).

На основі аналізу потреб мешканців гуртожитку та розробленої методики педагогічної діяльності виокремлено **адаптивно-кризовий підхід** педагогічної підтримки мешканців гуртожитку. Він поєднує чотири компоненти: адаптивний – спрямований на індивідуальні траєкторії адаптації та гнучке

Таблиця 2

Методика діяльності вихователя гуртожитку в умовах повномасштабного вторгнення

Модуль	Мета	Функції вихователя
Модуль 1. <i>Безпечно-організаційний</i>	Забезпечити мешканцям гуртожитку передбачуване, структуроване середовище проживання	– проведення щоквартальних інструктажів з безпеки; – створення візуальних схем евакуації на кожному поверсі; – забезпечення нічної евакуації з дотриманням правил тиші та підтримки; – оперативна комунікація через чат гуртожитку; – ведення журналу безпекових подій (як елемент кризового менеджменту)
Модуль 2. <i>Психолого-педагогічний</i>	Робота з тривогою, емоційним виснаженням і соціальним напруженням	– запровадження «тихих годин психологічного відновлення» (музика, чай, перегляд фільмів); – щотижневі індивідуальні бесіди з ініціативи студента (з вихователем і соціальним педагогом); – інформування студентів про наявні психологічні сервіси
Модуль 3. <i>Соціально-комунікаційний</i>	Підвищити згуртованість та рівень комунікації між мешканцями	– тематичні вечори («кіно-вівторок», «чайні зустрічі»); – спільні ініціативи (волонтерські акції, прибирання території); – колективна участь у заходах, приурочених до свят (Новий рік, день закоханих, свято весни та інші); – розширення повноважень студентського самоврядування
Модуль 4. <i>Педагогічний супровід навчання</i>	Допомога у збереженні навчальної мотивації під час війни	– організація тихих кімнат для навчання; – короткі консультації з тайм-менеджменту; – заохочення внутрішньої академічної мотивації через індивідуальні цілі
Модуль 5. <i>Побутово-нормативний</i>	Створити комфортне середовище співжиття без порушень	– оновлення правил користування пральною машиною, кухнею; – регулярний зворотний зв'язок через анкетування; – створення «банку побутових питань», які вирішуються колективно
Модуль 6. <i>Реагування на критичні ситуації</i>	Окрема частина методики – кризовий алгоритм в умовах оголошення повітряної тривоги	– оповіщення (повідомлення в чат + усне інформування); – збір групи та перевірка відсутніх; – безпечний супровід до укриття, особливо вночі; – післякризова бесіда (3–5 хвилин для зняття напруги); – документування інциденту

реагування на потреби студентів; кризовий – передбачає готовність до швидких дій та чіткі алгоритми евакуації; педагогічно-комунікаційний – забезпечує психологічну підтримку, командну / індивідуальну комунікацію та профілактику конфліктів; соціально-підтримувальний – стосується формування мікроспільнот підтримки, залучення старост поверхів і розвитку волонтерських ініціатив для зміцнення згуртованості студентської спільноти. Запропонований адаптивно-кризовий методологічний підхід забезпечує інтеграцію педагогічної, організаційної та психологічної підтримки, що є критично важливим у реаліях війни.

Висновки. Проведене дослідження дало змогу виявити специфіку потреб і запитів студентів, які проживають у гуртожитку в умовах повномасштабного вторгнення, а також окреслити роль вихователя як ключового посередника між вимогами безпеки, психологічною стабільністю та соціальною підтримкою. Результати опитування показали високий рівень відчуття безпеки серед мешканців і водночас наявність тривожності, емоційного виснаження та потреби в індивідуальній увазі. На основі цих даних запропоновано адаптивно-кризовий підхід, що поєднує педагогічну, психологічну й організаційну складові. Розроблена методика із шести модулів забезпечує комплексне реагування на виклики воєнного часу: від чітких алгоритмів евакуації та інструктажів до підтримки навчальної мотивації та розвитку спільнот. Такий підхід сприяє формуванню безпечного, передбачуваного та психологічно комфортного середовища, необхідного для збереження благополуччя й успішності студентської молоді.

Література

Буровицька А. І. Особливості резильєнтності студентів під час навчання в умовах воєнного часу. *Наукові записки. Серія: Психологія*. 2024. № 2. С. 17–23.

Лящ О., Хуртенко О., Марчук С. Емоційний інтелект як засіб розвитку резильєнтності особистості. *Вісник Національного університету оборони України*. 2023. № 74 (4). С. 79–86.

Про методичні рекомендації щодо організації виховного процесу в закладах освіти : нормативно-правовий акт від 19.11.2024 № 1/21639-24. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-metodychni-rekomendatsii-shchodo-orhanizatsii-vykhovnoho-protsesu-v-zakladakh-osvity> (дата звернення: 22.12.2025).

Овчаренко О. Життєстійкість студентів з інвалідністю та без інвалідності в умовах війни. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Психологія*. 2023. № 1 (17). С. 47–55.

Паніна Н. В., Горбачик А. П. Соціологічне опитування: методи та техніки : навч.-метод. посібник. Київ : НаУКМА, 2010. 125 с.

Сургунд Н., Козенко О. Особливості резильєнтності у студентів: теоретичне дослідження. *Psychology Travelogs*. 2023. № 4. С. 189–199.

Рекомендації щодо створення осередків (просторів) психологічної підтримки на базі центрів професійного розвитку педагогічних працівників. Український інститут розвитку освіти. URL: <https://uiied.org.ua/2024/12/12652/> (дата звернення 22.12.2025).

Eastern Europe Regional Note: Technical and Vocational Education and Training (TVET): Transformation and Resilience during Uncertain Times. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099020001222341816/pdf/P1707470f0193d0c082a807de890d846cd.pdf>.

Психологічний супровід інклюзивної освіти : метод. рек. / за заг. ред. А. Г. Обухівської. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 92 с.

European Students' Union. Student well-being and community resilience during crises. URL: <https://www.eua.eu/publications/reports/learning-and-teaching-in-situations-of-crisis-needs-and-support-provision.html>.

Sasso P. Stress and coping among live-in residence life staff. *Journal of Student Affairs Research*. 2024. Vol. 7, No. 1. P. 35–52.

Shell L. J. Working and Living in Student Crisis: The Emotional Labor of a Live-in Residence Life Professional. URL: <https://etda.libraries.psu.edu/catalog/19716ljs50>.

Methodology of the Educational Activities of a Dormitory Educator under Conditions of Full-Scale Invasion

Mykhailychenko Nina

*Teacher of the Highest Category, Dormitory Educator
V. I. Lytvynenko Kremenchuk Professional Medical College,
Kremenchuk, Ukraine*

The study is devoted to substantiating a methodology for the pedagogical activity of a dormitory educator under the conditions of a full-scale invasion. During the full-scale war, the Ukrainian higher education system has faced challenges such as maintaining the quality and continuity of education, as well as creating a safe and psychologically adaptive environment for students' learning and everyday life. A significant role in this process is played by the dormitory educator – a teacher who, in daily practice, integrates personal, social, and educational dimensions of interaction, helping students adapt to difficult external conditions and maintain psychological resilience.

Based on an analysis of scholarly sources and the results of a survey of dormitory residents ($N = 71$), the main factors influencing students' adaptation, psychological resilience, and learning motivation were identified. The combination of a high safety index (4.48) with a moderate level of psychological comfort (3.57) indicates the need for systematic support, individualized communication, and emotional stabilization of dormitory residents. Key student expectations regarding the educator's role were identified, including access to timely information, clear and predictable rules of conduct during air raid alerts, active engagement in communication, and flexibility in responding to everyday and psychological needs. On the basis of these findings, a methodology consisting of six modules was developed: safety and organizational, psychological and pedagogical, social and communicative, pedagogical support of learning, everyday and regulatory, and a critical incident response module. An adaptive crisis-oriented approach is proposed, integrating emergency response algorithms, psychological recovery practices, the development of student communities, and support for learning motivation. The methodology has practical significance for Ukrainian educational institutions, as it contributes to the formation of a safe, empathetic, and cohesive student living environment in the realities of wartime.

Keywords: pedagogical activity, methodology of educational work, dormitory educator, psychological resilience, adaptation, adaptive-crisis approach, martial law.

References

- Burovytska, A. I. (2024). Osoblyvosti rezyliientnosti studentiv pid chas navchannia v umovakh voiennoho chasu [Features of student resilience during studies in wartime]. *Naukovi zapysky – Scientific Notes, Series: Psykholohiia – Psychology*, 2, 17–23 [in Ukrainian].
- Liashch, O., Hurtenko, O., & Marchuk, S. (2023). Emotsiyni intelekt yak zasib rozvytku rezyliientnosti osobystosti [Emotional intelligence as a tool for personal resilience development]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy – Bulletin of the National University of Defense of Ukraine*, 74 (4), 79–86 [in Ukrainian].
- Pro metodychni rekomendatsii shchodo orhanizatsii vykhovnoho protsesu v zakladakh osvity [On methodological recommendations for organizing the educational process in educational institutions]. (2024, November 19). Natsionalnyi instytut osvity – National Institute of Education. Retrieved from <https://mon.gov.ua/npa/pro-metodychni-rekomendatsii-shchodo-orhanizatsii-vykhovnoho-protsesu-v-zakladakh-osvity> [in Ukrainian].
- Ovcharenko, O. (2023). Zhyttiistyk studentiv z invalidnistiu ta bez invalidnosti v umovakh viiny [Resilience of students with and without disabilities during wartime]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka – Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Psykholohiia – Psychology*, 1 (17), 47–55 [in Ukrainian].
- Panina, N. V., & Horbachyk, A. P. (2010). Sotsiologichne opytuvannia: metody ta tekhniky [Sociological survey: methods and techniques]. Kyiv: NaUKMA [in Ukrainian].
- Surgund, N., & Kozenko, O. (2023). Osoblyvosti rezyliientnosti u studentiv: teoretichne doslidzhennia [Features of student resilience: theoretical research]. *Psychology Travelogs*, 4, 189–199 [in Ukrainian].
- Rekomendatsii shchodo stvorennia osередkiv (prostoriv) psykholohichnoi pidtrymky na bazi tsentriv profesiinoho rozvytku pedahohichnykh pratsivnykiv [Recommendations on creating psychological support spaces in teacher professional development centers] (2024). Ukrainnyi instytut rozvytku osvity – Ukrainian Institute for Education Development. Retrieved from <https://uied.org.ua/2024/12/12652/> [in Ukrainian].
- Eastern Europe Regional Note: Technical and Vocational Education and Training (TVET): Transformation and Resilience during Uncertain Times. Retrieved from <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099020001222341816/pdf/P1707470f0193d0c082a807de890d846cd.pdf>.

Obukhivska, A. H. (Ed.) (2017). *Psykhologichnyi suprovid inkluzivnoi osvity: metod. rek.* [Psychological support of inclusive education: methodological recommendations]. Kyiv: UNMC praktychnoyi psykhologii i sotsialnoi roboty – UNMC of Practical Psychology and Social Work, 92 p. [in Ukrainian].

European Students' Union. Student well-being and community resilience during crises. Retrieved from <https://www.eua.eu/publications/reports/learning-and-teaching-in-situations-of-crisis-needs-and-support-provision.html>.

Sasso, P. (2024). Stress and coping among live-in residence life staff. *Journal of Student Affairs Research*, 7 (1), 35–52.

Shell, L. J. (2021). Working and living in student crisis: The emotional labor of a live-in residence life professional. Retrieved from <https://etda.libraries.psu.edu/catalog/19716ljs50>.

Received: November 24, 2025

Accepted: December 19, 2025

Published: December 30, 2025